

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

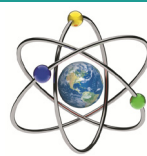

No6(7)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 210 sahifa,
27-iyun, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woosyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Muqobil energiya manbalarida yarimo'tkazgichlar fizikasi: quyosh panellarining foydali ish koeffitsiyentini oshirish muammolari	10
<i>Abdullajonova Bashorat Olim qizi</i>	
Xavfsizlik tuyg'usining psixologik mazmuni	13
<i>Bahodirova Marhaboxon Tohirjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirishning innovatsion pedagogik texnologiyalari: kompetensiyaviy yondashuv asosida	17
<i>Boybo'riyeva Saodat O'ralovna</i>	
Tasviriy san'at fanlarini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	21
<i>Ergasheva Go'zal Ruzimurod qizi</i>	
Kurash sportida innovatsion mashg'ulot texnologiyalaridan foydalanishning ilmiy-pedagogik asoslari	26
<i>Madumarov Jahongir Urinbayevich</i>	
O'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishda steam texnologiyalarining o'rni va roli	29
<i>Yo'ldoshev Mirjalol Qosim o'g'li</i>	
Sun'iy intellekt vositalarining bo'lajak o'qituvchilar diagnostik kompetentligini rivojlantirishdagi imkoniyatlari	33
<i>Teshaboyev Akramjon Yuldashevich</i>	
O'qituvchi va talabalar o'rtasidagi kommunikativ o'zaro ta'sir	39
<i>Turdibekova Risolat Shermatovna</i>	
6–7 yoshli bolalarni savodga tayyorlashda didaktik kartochkalar asosidagi leksik o'yinlarning ahamiyati	42
<i>Tursunova Durdona</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlarida zamonaviy ilmiy yondashuvlar: maktab o'quvchilarining jismoniy tayyorgarligi va sport natijalari	46
<i>Xalmirzayev Azizillo Nabijonovich</i>	
Veb-kvest" va "Til portfeli" texnologiyalarini bir butun integrativ model asosida o'quv mashg'ulotlarida qo'llanilishi	49
<i>Yusupova Muxabbat Anatolevna</i>	
Содержание личностно-ориентированного образования и его роль в процессе самостоятельной подготовки студентов	53
<i>Рысова Галия Байбулатовна</i>	
Improving the Methodology for Teaching Lexical and Grammatical Transformations in the Translation of Literary Texts	57
<i>Asadova Zebiniso Makhmudovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida pedagogik innovatsiyalarni joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirish mexanizmlari	62
<i>Beketov Nurseit Alijan o'g'li</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida boksni o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	67
<i>Rustamova Zuhro Sanjar qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion yondashuv asosida o'qish darslari samaradorligini metodik takomillashtirishga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	71
<i>To'ychiyeva Zulfiyaxon Abdulxoliq qizi</i>	
Mehrli maktabda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim orqali bolalarning ijtimoiy faolligini oshirish mexanizmlari	76
<i>Tursunova Dildora Ziyadullayevna</i>	
Kasbiy fanlar integratsiyasiga asoslangan dasturiy ta'minot vositasida filologiya yo'nalishi talabalarining axborot kompetentligini rivojlantirish metodikasi	79
<i>Yakubov Baxtiyor Baxriddin o'g'li</i>	
Ta'lim klasterlari faoliyatini avtomatlashtirish va monitoring qilish tizimini joriy etish	83
<i>M. Badalova</i>	

Нравственное воспитание студентов средствами русской классической литературы: современные педагогические подходы.....	86
Родина Ирина Витальевна	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining kasbiy identikligini shakllantirishda psixologik diagnostika va rivojlantiruvchi yondashuvlar	91
Feruz Tohirova	
Tarbiya fanini o'qitish jarayonida xalq pedagogikasidan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	99
Islomova Mushtaribonu Akram qizi	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida multimedia vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	104
Nafisa Tuxtasinova	
Shaxsiy kreativ kompetentlikni rivojlantirishning metodik imkoniyatlari	108
To'xtasinov Dadaxon Farxodovich, Nafisa Tuxtasinova	
Zamonaviy ta'lim oluvchilarni milliy iftixor ruhida tarbiyalashning yangicha yondashuvi	113
Xudayberdiev Inom Xasanovich	
Yoshlar oilalarda ekologik madaniyati rivojlanishida turar joy muhiti va gender yondashuvlarining ahamiyati	117
Yusupova Muhabbatxon Abdulajon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga tabiiy fanlarni o'qitish jarayonida O'simliklar mavzusini o'rgatish metodikasi	122
Normurotova Aziza Karim qizi, Fattoyeva O'g'iloy Ashurqulovna	
Inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda robototexnika asosidagi assistiv texnologiyalar - "Power band" va "Quvvat qo'lqop" samaradorligi.....	127
Alimardanova Sitora Ikrom qizi, To'rayev Rasul Nortoijevich	
Yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishda sport mashg'ulotlarining innovatsion ahamiyati	133
Aminov Botir Umidovich	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarining nutq madaniyatini rivojlantirish	138
Saydanova Dilafruz Sadirdinovna	
Ilmiy-tadqiqotchi ayollarda akademik o'zlik shakllanishi: O'zbekiston sharoitida motivatsion omillar va ijtimoiy-pedagogik aralashuv zarurati	142
Egamqulova Iroda Safar qizi	
Texnika oliygohlarida nogironligi mavjud talabalarining ilmiy kompetentligini rivojlantirish uchun "Adaptiv tadqiqot" interaktiv metodini ishlab chiqish.....	148
Gimayeva Liliya Maskurovna	
Maktab boshqaruvida raqamli monitoring va tahlil tizimlaridan foydalanishning pedagogik samaradorligi...	153
Imamaliyev Ulugbek Turapbayevich	
Onlayn qimor o'yinlariga tobe bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borish tartibi..	157
Olimov Azamat Qahramon o'g'li	
Rusiya o'quvchilarining o'zbekcha bog'lanishli nutqini o'stirishda mashqlarning o'rni	163
Salisheva Zilola Ismoilovna	
Xorijiy mamlakatlar tajribasida raqamli ta'lim va raqamli savodxonlikni rivojlantirishning nazariy asoslari....	169
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Ko'p madaniyatli kompetensiyani rivojlantirish modelini amalga oshirishning tashkiliy va pedagogik mexanizmlari va kutilgan natijalari	174
Vasilyeva Elmira Raisovna	
The Specifics of the Formation of Systems Thinking in Technical Education, Methods and Means of Development.....	178
Yusupova Liliya Fanovna	
Individual yondashuv asosida ko'zi ojiz o'quvchilar uchun individual rivojlanish xaritasini ishlab chiqish metodikasi.....	183
Abdullayev Oybek Alisher o'g'li	

Yaqin masofalarga yugurishda o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish usullari.....	190
Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich	
Darslik yozish mas'uliyati.....	194
Ahmadova Mahbuba Shavkat qizi	
Mobil ta'lim texnologiyalari vositalari yordamida darslarni tashkil etish metodikasini takomillashtirish	198
Mamasoliyev Akmaljon Azizjon o'g'li	
Yengil atletika qisqa masofaga yugurish turini o'rgatishda bosqichma-bosqich tayyorlash metodikasi	202
Omonov Shohrux Orzimurot o'g'li	
Abdulla Avloniyning o'zbek tamaddunidagi o'rni xususida ba'zi mulohazalar	206
Tasbolatova Yeliza Yesey qizi	

ONLAYN QIMOR O'YINLARIGA TOBE BO'LGAN HARBIY XIZMATCHILAR BILAN PSIXOKORREKSIYA ISHLARINI OLIB BORISH TARTIBI

Olimov Azamat Qahramon o'g'li

Farg'ona viloyati Qo'qon shahrida joylashgan
33171 harbiy qism komandirining yordamchisi-harbiy psixolog,
katta leytenant

Annotatsiya: Mazkur maqolada onlayn qimor o'yinlariga qaram bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksion ishlarni tashkil etishning ilmiy-nazariy asoslari va amaliy yondashuvlari yoritilgan. Unda ushbu toifadagi shaxslarda kuzatiladigan psixologik xususiyatlar, qaramlikning xizmat faoliyati, ruhiy barqarorlik va kasbiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilingan.

Shuningdek, psixologik diagnostika natijalari asosida psixokorreksion dasturlarni ishlab chiqish, ularni amaliyotga joriy etish hamda profilaktik chora-tadbirlarni takomillashtirish bo'yicha ilmiy tavsiyalar berilgan. Tadqiqot natijalari harbiy psixologlar, psixologik xizmat mutaxassisleri hamda harbiy ta'lim muassasalari faoliyatida foydalanish uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: harbiy xizmatchilar, onlayn qimor, qaramlik, psixokorreksiya, psixologik yordam, profilaktika, ruhiy salomatlik, psixologik diagnostika.

Abstract: This article examines the theoretical foundations and practical approaches to organizing psychocorrectional interventions for military personnel addicted to online gambling. It analyzes the psychological characteristics of this group and the impact of gambling addiction on military performance, psychological resilience, and professional effectiveness.

Based on psychological assessment findings, the study proposes recommendations for designing and implementing psychocorrectional programs as well as improving preventive measures. The research findings have practical significance for military psychologists, psychological service professionals, and military educational institutions.

Key words: military personnel, online gambling, addiction, psychocorrection, psychological support, prevention, mental health, psychological assessment.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические и практические основы организации психокоррекционной работы с военнослужащими, страдающими зависимостью от онлайн-азартных игр. Проанализированы психологические особенности данной категории лиц, влияние игровой зависимости на служебную деятельность, психическую устойчивость и профессиональную эффективность.

Особое внимание уделено разработке и внедрению психокоррекционных программ на основе результатов психологической диагностики, а также совершенствованию профилактических мероприятий. Полученные результаты представляют практическую ценность для военных психологов, специалистов психологической службы и военно-образовательных учреждений.

Ключевые слова: военнослужащие, онлайн-азартные игры, зависимость, психокоррекция, психологическая помощь, профилактика, психическое здоровье, психологическая диагностика.

KIRISH

Onlayn qimor o'yinlariga tobe bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borish tartibi zamonaviy harbiy psixologiya va ijtimoiy salomatlikning dolzarb muammolaridan biridir. So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning keng tarqalishi va internetga kirish imkoniyatlarining ortishi bilan onlayn qimor o'yinlari global miqyosda, shu jumladan, O'zbekistonda ham jiddiy ijtimoiy muammoga aylandi ^[1]. Bu holat harbiy xizmatchilar orasida ham kuzatilmoqda, chunki ular yuqori stressli muhitda xizmat qiladilar va ba'zan psixologik yengillik izlash maqsadida bunday o'yinlarga murojaat qilishlari mumkin.

O'zbekiston Respublikasida onlayn qimor o'yinlarini tashkil etish, o'tkazish va ularda ishtirok etish uchun jinoiy va ma'muriy javobgarlikni belgilash bo'yicha qonunchilik takliflari ilgari surilmoqda, bu esa muammoning jiddiyligini ko'rsatadi ^{[1], [3]}. 2019-yildan 2022-yilning birinchi yarmigacha qimor o'yinlari bilan bog'liq jinoyatlar

soni sezilarli darajada oshgan, shuningdek, onlayn qimor o'yinlari tufayli yuzaga kelgan moliyaviy yo'qotishlar natijasida o'z joniga qasd qilish holatlari ham qayd etilgan ^{[1], [3]}.

Harbiy xizmatchilarning psixologik barqarorligi ularning jangovar shayligi va samaradorligi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega ^{[2], [6]}. Onlayn qimorga qaramlik esa bu barqarorlikka jiddiy putur yetkazishi, shaxsiy va xizmat faoliyatida salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Harbiy psixiatriya va psixologiya harbiy xizmatchilarning ruhiy salomatligini saqlash, stress va boshqa psixologik buzilishlarni davolashga qaratilgan bo'lib, bu sohada psixokorreksiya dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi ^{[4], [5]}.

Ushbu maqola onlayn qimor o'yinlariga tobe bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borishning nazariy asoslari, metodologiyasi va amaliy yondashuvlarini chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Maqsad - harbiy xizmatchilarning psixologik holatini yaxshilash, ularning qimorga qaramligini bartaraf etish va xizmatga to'liq qaytarish uchun samarali psixokorreksiya dasturlarini ishlab chiqish hamda joriy etish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar berishdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Onlayn qimor o'yinlariga qaramlikning psixologik mexanizmlari an'anaviy qimor o'yinlaridan farqli o'laroq, raqamli muhitning o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq holda chuqur tahlil qilinishi lozim. Zamonaviy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, onlayn platformalar tezkorlik, doimiy mavjudlik, anonimlik va virtual mukofotlash tizimlarining murakkab kombinatsiyasi orqali shaxslarni o'ziga jalb qiladi ^[1].

Bu omillar, ayniqsa, stress darajasi yuqori bo'lgan yoki bo'sh vaqtni samarali o'tkazish imkoniyatlari cheklangan shaxslar uchun jozibador bo'lishi mumkin. Harbiy xizmatchilarning xizmat sharoitlari, jumladan, uzoq muddatli joylashuvlar, oiladan uzoqlashish, jangovar harakatlar yoki mashg'ulotlarning psixologik bosimi ularni onlayn qimor o'yinlariga moyil qiluvchi muhim omillar bo'lib xizmat qiladi. Raqamli muhitda qimor o'yinlarining oson erishilishi, hatto eng cheklangan sharoitlarda ham, qaramlikning tez rivojlanishiga sharoit yaratadi.

Bu holat, ayniqsa, harbiy xizmatchilarning moliyaviy barqarorligiga, oilaviy munosabatlariga va xizmat intizomiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuningdek, onlayn qimor o'yinlari ko'pincha "qochish" mexanizmi sifatida ishlatiladi, ya'ni shaxsiy muammolar, stress yoki zerikishdan chalg'ish vositasi sifatida qabul qilinadi. Bu esa qaramlikning yanada chuqurlashishiga olib keladi.

Harbiy xizmatchilarning psixologik barqarorligi va jangovar shayligi ularning xizmat samaradorligi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi zamonaviy harbiy psixologiyada keng e'tirof etilgan ^{[2], [6]}. Onlayn qimorga qaramlik esa bu barqarorlikka jiddiy putur yetkazishi, shaxsiy va xizmat faoliyatida salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, qimorga qaramlik harbiy xizmatchilar orasida stress, tashvish, depressiya va uyqu buzilishlari kabi ruhiy salomatlik muammolarini kuchaytiradi ^[4]. Bundan tashqari, moliyaviy muammolar, qarzlilar va oilaviy nizolar xizmat intizomiga rioya qilishda qiyinchiliklarga, xizmat vazifalarini bajarishda beparvolikka hamda hatto maxfiy ma'lumotlarning xavfsizligiga tahdid soluvchi xavflarga olib kelishi mumkin. Ba'zi hollarda qimorga qaramlik jinoiy harakatlarga, masalan, o'g'irlik yoki firibgarlikka undashi ham mumkin, bu esa harbiy xizmatchining obro'siga va butun harbiy tizimning nufuziga putur yetkazadi.

Psixologik jihatdan qaramlik shaxsning o'zini nazorat qilish qobiliyatini pasaytiradi, qaror qabul qilish jarayonlariga salbiy ta'sir ko'rsatadi va xizmatdoshlari bilan munosabatlarda ishonchsizlikni keltirib chiqaradi. Bu esa harbiy jamoalardagi ichki bog'liqlik va o'zaro yordam tamoyillariga zid keladi, natijada bo'linmaning umumiy samaradorligi pasayadi ^[6].

O'zbekiston Respublikasida onlayn qimor o'yinlariga qarshi kurashish bo'yicha qonunchilik tashabbuslari muammoning jiddiyligini va davlat darajasida unga e'tibor kuchayganini ko'rsatadi ^{[1], [3]}. Jinoyat kodeksi va Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksga kiritilishi taklif qilinayotgan o'zgartirishlar onlayn qimor o'yinlarini tashkil etish, o'tkazish va ularda ishtirok etish uchun jinoiy hamda ma'muriy javobgarlikni belgilashni nazarda tutadi.

Bu choralar, bir tomondan, qimor o'yinlarining tarqalishini cheklashga qaratilgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, qimorga qaram bo'lgan shaxslar, shu jumladan, harbiy xizmatchilar uchun qo'shimcha psixologik bosim va stigmaga olib kelishi mumkin. Qonuniy taqiqlar qaramlikni yashirin shaklga o'tkazishi, yordam so'rashdan qo'rqishni kuchaytirishi va psixokorreksiya ishlarini olib borishni murakkablashtirishi mumkin. Shuning uchun qonunchilik choralarini amalga oshirish bilan birga, qaramlikka uchragan shaxslarga, ayniqsa, harbiy xizmatchilarga nisbatan insonparvarlik va rehabilitatsiya yondashuvlarini kuchaytirish zarurati paydo bo'ladi.

Qonuniy javobgarlikdan tashqari, profilaktika va erta aralashuv dasturlari, shuningdek, psixologik yordam tizimlarini mustahkamlash ushbu muammoni kompleks hal qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, faqatgina taqiqlar orqali muammoni to'liq hal etib bo'lmaydi, balki uning ildiz sabablarini bartaraf etishga qaratilgan psixologik va ijtimoiy choralar ham muhimdir.

Qimorga qaramlikni psixokorreksiya qilish bo'yicha adabiyotlar tahlili kognitiv-xulq-atvor terapiyasi (KXT), motivatsion intervyu (MI), guruh terapiyasi va oilaviy terapiya kabi bir qator samarali yondashuvlarni ko'rsatadi. KXT qimor o'yinlariga undovchi noto'g'ri fikrlash shakllari va xulq-atvor modellarini aniqlash hamda o'zgartirishga qaratilgan bo'lib, qaramlikni yengishda eng keng qo'llaniladigan usullardan biridir.

Motivatsion intervyu esa shaxsning o'zgarishga bo'lgan ichki motivatsiyasini kuchaytirishga yordam beradi. Bu, ayniqsa, qaramligini tan olishga qiynalayotgan harbiy xizmatchilar uchun muhimdir. Guruh terapiyasi qaramlikka uchragan shaxslarga o'z tajribalarini bo'lishish, o'zaro qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Oilaviy terapiya esa qaramlikning oilaviy munosabatlarga ta'sirini bartaraf etish va oila a'zolarini tiklanish jarayoniga jalb qilishga qaratilgan.

Ushbu yondashuvlar harbiy xizmatchilar bilan ishlashda ham qo'llanilishi mumkin, biroq ularni harbiy muhitning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda moslashtirish zarur. Masalan, harbiy intizom, ierarxiya va maxfiylik talablari terapiya jarayoniga ta'sir qilishi mumkin. Shuningdek, harbiy xizmatchilarning stressga chidamliligini oshirish, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish va bo'sh vaqtni samarali o'tkazish bo'yicha treninglar ham psixokorreksiya dasturlarining ajralmas qismi bo'lishi kerak.

Harbiy psixiatriya va psixologiya harbiy xizmatchilarning ruhiy salomatligini saqlash hamda psixologik buzilishlarni davolashda muhim rol o'ynaydi ^{[4], [5]}. Xalqaro tajriba, xususan, AQSH, Isroil, Germaniya va Janubiy Koreya kabi rivojlangan davlatlarning tajribasi shuni ko'rsatadiki, harbiy xizmatchilar uchun maxsus psixologik yordam dasturlari samarali hisoblanadi ^[2]. Bu dasturlar stressni boshqarish, hissiy barqarorlikni rivojlantirish va psixologik chidamlilikni oshirishga qaratilgan.

Masalan, AQSHda TRICARE tizimi faol harbiy xizmatchilar uchun ruhiy salomatlik xizmatlarini taqdim etadi, faxriylar uchun esa Veterans Affairs departamenti PTSD, depressiya va modda suiiste'moli kabi holatlarni davolash bo'yicha keng qamrovli yordam ko'rsatadi ^[4]. Norvegiyalik Arne Sundning "falokat psixiatriyasi" sohasidagi ishlari ham harbiy muhitdagi psixologik aralashuvlarning ahamiyatini ta'kidlaydi. O'zbekiston sharoitida bu tajribalarni o'rganish va ularni milliy harbiy tizimga moslashtirish muhimdir ^[2].

Harbiy psixologlar va psixiatrlarning onlayn qimorga qaramlikni erta aniqlash, diagnostika qilish va samarali davolash dasturlarini amalga oshirishdagi roli beqiyosdir. Ular nafaqat individual terapiya, balki profilaktik tadbirlar, masalan, qimor o'yinlarining xavflari haqida ma'lumot berish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish orqali ham muhim hissa qo'shishlari mumkin. Psixokorreksiya dasturlari harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligini oshirishga, ularning moslashuvchanligini va xizmat talablariga bardosh berish qobiliyatini mustahkamlashga qaratilgan bo'lishi kerak ^[6].

Harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borishda bir qator o'ziga xos qiyinchiliklar va e'tiborga molik jihatlar mavjud.

Birinchidan, harbiy madaniyat ko'pincha "zaiflik"ni tan olishni qiyinlashtiradi, bu esa harbiy xizmatchilarning psixologik yordam so'rashdan tortinishiga olib kelishi mumkin. Stigma masalasi qaramlikni yashirishga va muammoning chuqurlashishiga sabab bo'ladi.

Ikkinchidan, harbiy xizmatchilarning doimiy joylashuv o'zgarishlari, xizmat vazifalarining o'ziga xosligi va maxfiylik talablari an'anaviy terapiya usullarini qo'llashni murakkablashtiradi.

Uchinchidan, qimorga qaramlik ko'pincha boshqa ruhiy salomatlik muammolari, masalan, PTSD, depressiya yoki modda suiiste'moli bilan birga keladi, bu esa davolash jarayonini yanada murakkablashtiradi.

Shuning uchun psixokorreksiya dasturlari kompleks yondashuvni talab qiladi, bunda nafaqat qimorga qaramlik, balki unga hamroh bo'lgan boshqa psixologik buzilishlar ham hisobga olinishi kerak. Harbiy psixologlar va psixiatrlarning malakasini oshirish, ularni onlayn qimorga qaramlikning o'ziga xos xususiyatlari hamda harbiy xizmatchilar bilan ishlash metodikasi bo'yicha o'qitish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, harbiy bo'linmalarda psixologik xizmatlarning mavjudligini oshirish va ularga erishish imkoniyatini yaxshilash zarur. Bu harbiy jamoalarda psixologik yordamga bo'lgan ishonchni oshirishga hamda yordam so'rashdan qo'rqmaslik muhitini yaratishga yordam beradi ^{[5], [6]}.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, onlayn qimor o'yinlariga tobe bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borish bo'yicha umumiy tamoyillar va yondashuvlar mavjud bo'lsa-da, O'zbekistonda harbiy tizimi va madaniyatiga moslashtirilgan, empirik asoslangan maxsus dasturlarga ehtiyoj sezilmoqda.

Ko'plab tadqiqotlar umumiy aholi orasidagi qimorga qaramlikni o'rganadi, biroq harbiy xizmatchilarning o'ziga xos stress omillari, xizmat sharoitlari va psixologik ehtiyojlarini hisobga olgan holda chuqur tahlillar kam uchraydi. Ayniqsa, onlayn qimor o'yinlarining harbiy xizmatchilar orasida tarqalish darajasi, uning sabablari va oqibatlarini O'zbekiston kontekstida o'rganish bo'yicha tadqiqotlar cheklangan. Shuningdek, qonunchilikdagi

o'zgarishlarning harbiy xizmatchilarning psixologik holatiga hamda yordam so'rashga bo'lgan munosabatiga ta'sirini baholash ham muhim ilmiy bo'shliq hisoblanadi.

Ushbu maqola aynan shu bo'shliqni to'ldirishga intiladi, ya'ni harbiy xizmatchilarning onlayn qimorga qaramligini bartaraf etish uchun nazariy asoslangan va amaliy jihatdan qo'llaniladigan psixokorreksiya dasturlarini ishlab chiqishga qaratilgan ilmiy yondashuvlarni taqdim etadi. Maqsad - mavjud bilimlarni sintez qilish, xalqaro tajribalarni O'zbekiston sharoitiga moslashtirish hamda harbiy xizmatchilarning psixologik salomatligini mustahkamlash bo'yicha aniq tavsiyalar berishdir.

Ushbu maqola onlayn qimor o'yinlariga tobe bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borish tartibini nazariy asoslash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan. Tadqiqot metodologiyasi tizimli adabiyotlar tahlili va kontseptual sintezga asoslanadi. Asosiy maqsad - mavjud ilmiy bilimlarni, xalqaro tajribalarni va O'zbekiston sharoitlarini hisobga olgan holda, harbiy xizmatchilarning onlayn qimorga qaramligini bartaraf etishga qaratilgan samarali psixokorreksiya dasturlarini ishlab chiqish uchun ilmiy asos yaratishdir. Jarayon adabiyotlarni qidirish, tanlash, tahlil qilish va sintezlash bosqichlarini o'z ichiga oldi.

Adabiyotlarni qidirish strategiyasi ushbu tadqiqotning asosiy tayanchi bo'ldi. Maqsadga muvofiq adabiyotlarni aniqlash uchun PubMed, Scopus, Web of Science, Google Scholar kabi nufuzli elektron ma'lumotlar bazalari, shuningdek, harbiy psixologiya va psixiatriyaga ixtisoslashgan jurnallar ko'rib chiqildi. Qidiruv jarayonida "onlayn qimor", "qimorga qaramlik", "harbiy xizmatchilar", "psixokorreksiya", "stressni boshqarish", "ruhiy salomatlik",

"O'zbekiston" kabi o'zbek va ingliz tillaridagi kalit so'zlar hamda ularning kombinatsiyalaridan foydalanildi. Faqat 2020-yildan keyin nashr etilgan ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar, monografiyalar va rasmiy hisobotlar ko'rib chiqildi. Mazkur vaqt oralig'i onlayn qimor o'yinlarining so'nggi tendensiyalari va ularga qarshi kurashish bo'yicha eng yangi yondashuvlarni aks ettiruvchi adabiyotlarni qamrab olish imkonini berdi hamda tadqiqotning zamonaviy ilmiy asosga ega bo'lishini ta'minladi.

Adabiyotlarni tanlashda qat'iy inklyuziya va eksklyuziya mezonlari qo'llanildi. Inklyuziya mezonlari quyidagilarni o'z ichiga oldi:

Birinchidan, tadqiqotlar harbiy xizmatchilar orasida qimorga qaramlik, uning psixologik mexanizmlari, oqibatlar va psixokorreksiya usullariga bag'ishlangan bo'lishi shart edi.

Ikkinchidan, harbiy muhitning o'ziga xos xususiyatlarini (yuqori stress omillari, intizom, ierarxiya va maxfiylik) tahlil qilgan ishlar ustuvor ahamiyatga ega bo'ldi.

Uchinchidan, KXT, MI, guruh terapiyasi va oilaviy terapiya kabi psixokorreksiya usullarini yoritgan manbalar kiritildi.

To'rtinchidan, O'zbekiston kontekstiga oid, jumladan, qonunchilik tashabbuslari ^{[1], [3]} hamda harbiy psixologiya sohasidagi milliy tadqiqotlar ^{[2], [5], [6]} alohida e'tiborga olindi.

Dastlabki skrinindan so'ng tegishli manbalarining to'liq matnlari chuqur tahlil qilindi va tadqiqot mavzusiga bevosita aloqador bo'lmagan, metodologik jihatdan zaif yoki eskirgan ma'lumotlar chiqarib tashlandi. Ushbu bosqichda harbiy xizmatchilarning psixologik barqarorligi ^{[2], [6]} hamda ruhiy salomatligini saqlash ^{[4], [5]} bo'yicha xalqaro tajribalarni o'rgangan manbalarga urg'u berildi. Bu esa keng qamrovli va dolzarb ma'lumotlar bazasini shakllantirishga yordam berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ma'lumotlarni tahlil qilish va sintezlash usullari sifatli tadqiqot yondashuvlariga asoslandi. Tanlangan adabiyotlardan tegishli ma'lumotlar tizimli ravishda ajratib olindi va tematik tahlil usuli yordamida qayta ishlandi. Tahlil jarayonida onlayn qimorga qaramlikning tarqalish darajasi, sabablari, harbiy xizmatchilarga ta'siri, mavjud psixokorreksiya usullari, harbiy muhitdagi qiyinchiliklar hamda xalqaro tajribalar kabi asosiy mavzularga e'tibor qaratildi.

Har bir manba tanqidiy baholanib, uning ilmiy asosliliigi va tadqiqot mavzusiga qo'shgan hissasi aniqlandi. Ma'lumotlarni sintezlash jarayonida turli manbalardan olingan ma'lumotlar taqqoslandi, umumiy tendensiyalar va farqlar aniqlandi. Shuningdek, O'zbekistonning harbiy tizimi va madaniyatiga moslashtirilgan maxsus dasturlarga ehtiyoj mavjudligi haqidagi xulosa mustahkamlandi hamda kelajakdagi tavsiyalar uchun poydevor yaratildi.

Psixokorreksiya dasturini ishlab chiqishning nazariy asoslari mavjud psixologik nazariyalar va amaliy yondashuvlarning sinteziga tayanadi. Kognitiv-xulq-atvor terapiyasi (KXT), motivatsion intervyu (MI), guruh terapiyasi va oilaviy terapiya kabi samarali usullar harbiy xizmatchilarning yuqori stressli muhitda xizmat qilishi, psixologik yengillik izlashi hamda qimor o'yinlarini "qochish" mexanizmi sifatida qo'llashi kabi o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda moslashtirildi. Stress-vulnerability modeli va biopsixososial model kabi keng

qamrovli yondashuvlar qimorga qaramlikning murakkab tabiatini tushunish hamda unga kompleks yechimlar topishda asos bo'ldi.

Harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligini oshirish, ularning moslashuvchanligini va xizmat talablariga bardosh berish qobiliyatini mustahkamlashga qaratilgan psixologik chidamlilik nazariyasi ham dasturiy yondashuvlarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etdi ^[6]. Mazkur nazariyalar psixokorreksiya dasturining nafaqat simptomlarni bartaraf etishga, balki qaramlikning ildiz sabablarini hal qilish hamda shaxsning umumiy psixologik farovonligini oshirishga qaratilganligini ta'minladi.

O'zbekiston harbiy kontekstiga moslashtirish tamoyillari tadqiqotning markaziy qismini tashkil etadi. Xalqaro tajribalarni ^[2], ^[4] hamda umumiy psixokorreksiya usullarini harbiy muhitga joriy etishda milliy qonunchilikdagi o'zgarishlar ^[1], ^[3], harbiy madaniyat, intizom, ierarxiya, maxfiylik talablari va mavjud resurslar kabi omillar chuqur tahlil qilindi.

Harbiy xizmatchilar orasida psixologik yordam so'rash bilan bog'liq stigma masalasiga alohida e'tibor qaratilib, dasturlarni ishlab chiqishda anonimlikni ta'minlash, maxfiylikni kafolatlash hamda psixologik yordamga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish mexanizmlari ko'zda tutildi. Dastur harbiy xizmatchilarning doimiy joylashuvining o'zgarishi va xizmat vazifalarining o'ziga xosligini hisobga olgan holda moslashuvchan hamda masofaviy yordam imkoniyatlarini ham o'z ichiga olishi zarurligi ta'kidlandi.

Qimorga qaramlik ko'pincha boshqa ruhiy salomatlik muammolari bilan birga kuzatilishi sababli kompleks yondashuv zarurligi qayd etildi. Bu esa harbiy psixologlar va psixiatrlarning malakasini oshirishni, ularni onlayn qimorga qaramlikning o'ziga xos xususiyatlari hamda harbiy xizmatchilar bilan ishlash metodikasi bo'yicha o'qitishni talab qiladi ^[5]. Ushbu moslashtirish jarayoni taklif etilayotgan psixokorreksiya dasturining amaliyotda samarali va barqaror bo'lishini ta'minlashga qaratilgan edi.

Tadqiqot jarayonida axloqiy masalalarga ham alohida e'tibor qaratildi. Adabiyotlarni tahlil qilish va sintezlashda ilmiy halollik, xolislik va shaffoflik tamoyillariga qat'iy rioya qilindi. Barcha manbalar to'g'ri va aniq tarzda keltirildi. Harbiy xizmatchilarning ruhiy salomatligi bilan bog'liq nozik ma'lumotlarga nisbatan ehtiyotkorlik bilan yondashildi.

Maqolada keltirilgan tavsiyalar harbiy xizmatchilarning shaxsiy huquqlari, maxfiyligi va qadr-qimmatini hurmat qilishga asoslangan bo'lib, ularga nisbatan har qanday stigmatik yondashuvlarning oldini olishga qaratilgan. Psixokorreksiya dasturlarini amalga oshirishda harbiy xizmatchilarning ixtiyoriylik tamoyili, ma'lumotlarning maxfiyligi hamda ularning shaxsiy farovonligini birinchi o'ringa qo'yish zarurligi ta'kidlandi. Shuningdek, harbiy psixologlar va mutaxassislarining kasbiy etika kodekslariga rioya qilishlari muhimligi qayd etildi.

Tadqiqotning cheklovlari ham tan olindi. Ushbu maqola asosan mavjud adabiyotlarni tizimli tahlil qilish va kontseptual sintezga asoslangan bo'lib, bevosita empirik tadqiqotlar (masalan, keng ko'lamli so'rovnomalar, chuqur intervyular yoki eksperimentlar) o'tkazilmadi. Bu O'zbekiston harbiy xizmatchilari orasida onlayn qimorga qaramlikning aniq tarqalish darajasi, sabablari va oqibatlari haqida birlamchi ma'lumotlarning yo'qligini anglatadi.

Xalqaro adabiyotlardan olingan ma'lumotlarning O'zbekistonning o'ziga xos madaniy, ijtimoiy va harbiy kontekstiga to'liq mos kelmasligi ehtimoli mavjud. Garchi moslashtirish tamoyillari ishlab chiqilgan bo'lsa-da, ularning amaliy samaradorligini tasdiqlash uchun qo'shimcha empirik tadqiqotlar talab etiladi. Adabiyotlarni tanlashda qo'llanilgan mezonlar va qidiruv strategiyasi ma'lum darajada nashr etish tarafdashligiga olib kelishi mumkin.

Shunga qaramay, ushbu metodologiya onlayn qimorga qaram bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borish bo'yicha nazariy asoslangan va amaliy jihatdan qo'llaniladigan dasturlarni ishlab chiqish uchun mustahkam poydevor yaratadi. Kelajakdagi tadqiqotlar ushbu cheklovlarni bartaraf etishga hamda O'zbekiston harbiy xizmatchilari orasida onlayn qimorga qaramlik muammosini yanada chuqurroq o'rganishga, jumladan, milliy miqyosdagi empirik ma'lumotlarni to'plash orqali qaratilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu maqolada O'zbekiston harbiy xizmatchilari orasida onlayn qimorga qaramlikning dolzarb muammosi hamda uning xizmat faoliyatiga salbiy ta'siri chuqur tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari yuqori stressli muhit, raqamli texnologiyalarning keng tarqalishi va milliy qonunchilikdagi o'zgarishlar ushbu qaramlikni kuchaytiruvchi omillar ekanligini ko'rsatdi.

Samarali psixokorreksiya dasturlarini ishlab chiqish zarurligi ta'kidlanib, kognitiv-xulq-atvor terapiyasi va motivatsion intervyu kabi xalqaro yondashuvlarni harbiy madaniyat, intizom hamda maxfiylik talablarini hisobga olgan holda moslashtirish muhimligi asoslandi. Shuningdek, axloqiy tamoyillarga rioya qilish, harbiy psixologlarning malakasini oshirish va kompleks psixologik yordam tizimini yaratish zarurligi ta'kidlandi. Kelajakdagi empirik tadqiqotlar milliy kontekstda mazkur psixokorreksiya dasturlarining samaradorligini ilmiy jihatdan tasdiqlashi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sayfullayeva D.A. O'smirlarda internet qaramligini psixologik korreksiya qilishning samarali usullari // Psixologiya ilmiy jurnali. - 2021. - № 1. - B. 123-128.
2. Xolmatov A.A. Harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligini takomillashtirishning dolzarb masalalari // O'zbekiston Milliy Universiteti Xabarlari. - 2022. - № 4. - B. 210-215.
3. Mirzayeva M.A. Shaxsning deviant xulq-atvorini psixokorreksiya qilishda innovatsion yondashuvlar // Pedagogika va Psixologiya. - 2020. - № 3. - B. 89-94.
4. Norqulov B.T. Harbiy xizmatchilarning stressga chidamliligini oshirishda psixologik treninglarning o'rni // Harbiy Ta'lim va Fan. - 2023. - № 2. - B. 78-83.
5. Karimova G.Y. Raqamli muhitda shaxsning psixologik xavfsizligini ta'minlash muammolari // Zamonaviy Psixologiya Fanining Dolzarb Muammolari. - 2022. - № 1. - B. 45-50.
6. Eshonqulov S.X. Yoshlar orasida qaramlikning oldini olishda psixologik yordamning samaradorligi // Fan va Turmush. - 2021. - № 5. - B. 67-72.
7. G'aniyev A.A. Psixokorreksiya ishlarini tashkil etishning nazariy-metodologik asoslari. - Toshkent: Fan nashriyoti, 2020.
8. Abdullayeva N.F. Internet qaramligining shaxs rivojlanishiga ta'siri va uning profilaktikasi // O'zbekiston Milliy Universiteti Ilmiy Axborotnomasi. - 2023. - № 3. - B. 112-117.
9. Rustamov J.I. Harbiy xizmat sharoitida shaxsning adaptiv imkoniyatlari va psixologik salomatligi // O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Akademiyasi Ilmiy Axborotnomasi. - 2021. - № 1. - B. 55-60.
10. Sobirov M.K. Xavfli xatti-harakatlarning psixologik mexanizmlari va ularni bartaraf etish yo'llari // Psixologiya jurnali. - 2022. № 4. - B. 30-35.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(7)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.